

“İnformatika fənninin distant təhsili və onun metodik prinsipləri” haqqında bəzi müddəalar

Çingiz Muxtar oğlu Həməzəyev

texnika üzrə fəlsəfə doktoru,

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

E-mail: chingiz.gamzaev@mail.ru

Sona Rəhman qızı Əzizova

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

E-mail: azizsona00@gmail.com

Rəyçilər: p.ü.f.d., dos. S.S. Həmidov,
t.ü.f.d., dos. A.M. Quliyev

Açar sözlər: təhsil standartı, yeni texnologiyalar, distant təhsil, İKT texnologiyaları, telekommunikasiya layihələri, müasir təhsil sistemi, kommunikatıv yanaşma, tədris metodologiyası

Ключевые слова: образовательный стандарт, новые технологии, дистанционное обучение, ИКТ-технологии, телекоммуникационные проекты, современная система образования, коммуникативный подход, методика обучения

Key words: educational standard, new technologies, distance learning, ICT technologies, telecommunication projects, modern education system, communicative approach, teaching methods

Azərbaycan Dövlət Təhsil Standartının həyata keçirilməsi şərtlərinə dair tələblərə uyğun olaraq, məlumat və təhsil mühiti təhsil prosesinin bütün iştirakçılarının: tələbələrin və onların valideynlərinin, müəllimlərin uzaqdan qarşılıqlı əlaqəsini təmin etməlidir.

İşin əhəmiyyəti təhsil sahəsində dövlət qanunlarıyla diqtə edilən yeni tələblərin meydana çıxması ilə əlaqədardır, təhsil prosesinin bütün iştirakçılarının uzaqdan qarşılıqlı əlaqəsini təmin edəcək şəkildə təhsil xidmətləri göstərmək lazımdır. Hazırda distant təhsilin yeni texnologiyaları, alətləri və formaları hazırlanır, lakin bu mövzunun əlavə öyrənilməsinə ehtiyac var.

Məqsəd informatika fənninin distant təhsilinin metodoloji xüsusiyyətlərini öyrənmək, on-line təhsil üçün əsas təhsil platformalarını nəzərdən keçirmək, həmçinin onların üstünlüklərini və çatışmazlıqlarını müəyyən etməkdir.

Tədqiqat məqsədləri:

- Distant təhsilin əsas növlərini öyrənin
- Mövzu üzrə elmi bilikləri sistemləşdirmək
- Uzaqdan idarəetmə üsulu ilə bacarıq və vərdislərə yiyələnmək
- Yeni təhsil platformalarının, İKT texnologiyalarının müsbət və mənfi tərəflərini təhlil etmək.

Şagirdlərdə bacarıq və vərdislərin formalaşması prosesi, müstəqilliyin formalaşması prosesidir. Onların müstəqilliyə doğru ilk addımları müəllimlə birgə iş mərhələsində başlayır və yaradıcı fəaliyyət, özünü idarə etmə, özünü inkişaf etdirmək ehtiyacına çevrilir. Və bu mərhələdə distant təhsil köməyə gəlir, burada əsas vəzifə uşaqlara böyük miqdarda məlumat axını arasında məlumat axtarmağı öyrətməkdir. Distant təhsil forması - İKT texnologiyalarından istifadə etməklə məsafədən öyrənməyi nəzərdə tutur. Tələbələr təklif olunan tapşırıqları müstəqil şəkildə yerinə yetirirlər, bu tapşırıqlar müəllim tərəfindən şəxsən və ya elektron poçt və

sitəsilə yoxlanılır.

Hazırda müxtəlif distant kurslar hazırlanıb, onlar sınaqdan keçirilib və ya sınaqdan keçirilir. İndi isə distant təhsil növlərinin təsnifatını nəzərdən keçirək.

Distant təhsil növləri:

• *Xarici təhsil* — müxtəlif səbəblərdən, məsələn, əlil uşaqlar və ya uzaqda yaşayan uşaqlar üçün məktəbə gedə bilməyən tələbələr üçün nəzərdə tutulur.

• *Universitet təhsili* - distant, qiyabi təhsil alan tələbələr. Müasir dünyada vaxt çatışmazlığı var, buna görə də bir çox tələbə eyni vaxtda işləyir və oxuyur.

Müasir təhsil sistemi məktəblilərin tədrisində rəqəmsal texnologiyalardan getdikcə daha çox istifadə edir.

Bu resurs inkişafa nəzarətin bir variantı kimi istifadə edilə bilər, həm müəllimləri, həm də tələbələri operativ nəzarət və düzəliş imkanı ilə cəlb edir: tamamlanmış məşq dərhal yoxlanıla bilər, səhv variantlar rənglə vurğulanır, səhvlərə diqqət yetirilir. Bu iş rejimi ilə əhəmiyyətli çatışmazlıq balın olmamasıdır, heç bir işarə qoyulmur, ancaq həvəsləndirici bir qiymətləndirmə və ya tapşırığı yenidən yerinə yetirməyə çalışmaq tövsiyəsidir.

Kommunikativ yanaşmaya əsaslanan aşağıdakı vəzifələr daxildir:

- Tapşırığı uyğunlaşdırın
- Çox Seçimli Tapşırıq
- Qrammatik strukturların transformasiyası üçün tapşırıq.

Üstünlükləri:

- Təlim prosesinin fərdiləşdirilməsi
- Səhv diaqnostikası ilə nəzarət
- Özünə nəzarət
- İlk mərhələdə öyrənmə üçün vacib olan tədris işlərini vizuallaşdırmaq
- Motivasiyanı gücləndirin
- Fərdi təlimatları vahid tədris və təlim kitabçasına inteqrasiya etmək

Mənfi cəhətləri:

- Yalnız iki cihazda quraşdırılmış proqram məhsulu
- Təlimatlar yoxdur
- Bəzi mövzularda keçidlərin olmaması

Bütün bu üsulların əsas prinsipi fərqli xarakterli vəziyyətlərə (sosialdan problemliyə) əsaslanan aktiv ünsiyyət prinsipidir.

Test işini keçərək, tələbələr öz nəticələrini faiz baxımından görür, müəllim tələbələrin tamamladıqlarının ətraflı təsvirini görür. Hesabatda hər bir tapşırıq üzrə icraatın səviyyəsi və keyfiyyətindən danışılır. Müstəqil imtahan və mövzu üzrə yekun qiymətlərin qoyulması üçün rahat xidmət. Bu xidmətdən istifadə etmək üçün iclaslara daxil olmaq, qeydiyyatdan keçmək və xidmətdən istifadə etməyə cəhd etmək lazımdır. Bundan əlavə, onlar bir sıra kurslar keçməyi təklif edirlər, “Mən bir sinfin aprobatoruyam” sertifikatını əldə etmək üçün bütün məktəb üçün bu layihənin idarəçisi olmaq mümkündür.

Təqdim olunan mühitlərin köməyi ilə informatika dərində internet resurslarından istifadə öyrənmək üçün demək olar ki, əvəzolunmazdır. İnternetdə virtual mühitə malik proqramlar tələbələrə zehni olaraq zaman və məkandan kənara çıxmağa imkan verir. Digər məhsul, elektron gündəlik, təhsil prosesinin bütün iştirakçıları üçün məlumat və kommunikasiya platforması: tələbə, müəllim, valideyn, rəhbərlik.

Rahat, mobil istifadə olunur, xüsusən də övladlarının bütün tərəqqisini online görə bilən və ya şəbəkə vasitəsilə sinif rəhbəri ilə əlaqə saxlaya bilən valideynlər üçün.

Bu, onlara hər iki tərəf üçün aktual olan mövzularda həqiqi real həmsöhbətlərlə həqiqi ünsiyyət qurmaq imkanı verir. Bununla belə, unutmamalıyıq ki, İnternet, nəticədə, öyrənmə üçün köməkçi texniki vasitədir.

Bu işdə qarşımıza qoyduğumuz məqsəd tapşırıqlar vasitəsilə distant təhsilin metodoloji imkanlarını öyrənməkdir: distant təhsilin əsas növlərini öyrənmək, tədris metodlarının müsbət və mənfi tərəflərini təhlil etmək. Məqsəd və vəzifələrə tam şəkildə nail olundu. Belə qənaətə gəldik ki, distant təhsildən istifadənin əsas üsulları layihələr, online və təhsil platformalarından istifadədir.

Tədqiqatın məqsədlərindən sonra biz distant təhsilin əsas növlərini öyrəndik, bunlara distant kurslar, məktəblə qarşılıqlı əlaqə, xarici tədqiqatlar daxildir. Belə qənaətə gəldik ki, İKT texnologiyaları informatika fəninin tədrisi metodologiyasında xüsusi yer tutur.

Məqalənin aktuallığı. Distant təhsilin əsas növləri sadalanır, distant təhsil metodu ilə bacarıq və vərdislərə yiyənlənmək yolları göstərilir.

Məqalənin elmi yeniliyi. İnternet fəninin distant təhsilinin metodoloji xüsusiyyətləri göstərilir. İKT texnologiyalarının müsbət və mənfi tərəflərini təhlil edilir.

Məqalənin praktik əhəmiyyəti və tətbiqi. Məqalədən informatika fənnini tədris edən müəllim və tələbələr istifadə edə bilər.

Ədəbiyyat

1. Андреев А. А. Введение в дистанционное обучение: учебно-методическое пособие. М.: ВУ, 1997.
2. Андреева Г.М. Социальная психология. М., 2006
3. Зайченко Т. П. Основы дистанционного обучения: теоретико- практический базис учебное пособие. СПб.: Изд-во РГПУ им. И. Герцена, 2004.
4. Лугин В.Г. Формы и методы Дистанционного обучения. Режим доступа <http://repetitmaster.ru/forms-and-methods-remote-education.html>

Ч.М. Гамзаев, С.Р. Азизова

Некоторые положения по теме «Дистанционное обучение информатике и его методические основы»

Резюме

В статье перечислены основные виды дистанционного образования, показаны способы приобретения навыков и навыков посредством дистанционного обучения. Показаны методологические особенности дистанционного обучения информатике. Анализируются плюсы и минусы ИКТ-технологий.

Ch.M. Hamzayev, S.R. Azizova

Some provisions on “Distance education of computer science and its methodological principles”

Summary

The article lists the main types of distance education, shows ways to acquire skills and habits through distance learning. Methodological features of distance education in computer science are shown. The pros and cons of ICT technologies are analyzed.

Redaksiyaya daxil olub: 05.05.2022